

NADER ONDERZOEK NAAR HUISMUSSEN EN VLEERMUIZEN

*Aanvullend onderzoek in het kader van
de Wet natuurbescherming*

Locatie: Vlierdense Bosdijk 22 Helmond

Rapportnummer: 2022-BE-0357

In opdracht van:

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2022-BE-0357

Opdrachtgever

Contactpersoon

de Heer M. Haenraets
Arom BV
Ruimtelijke Ordening & Milieu

Locatie

Vlierdense Bosdijk 22
5704 CS Helmond

Auteur

Frenk van de Wal

Opleverdatum

12 oktober 2022

Uitvoerder

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Centrale vraagstelling.....	4
1.4 Criteria.....	5
1.5 Geldigheid onderzoek	5
2. BELEIDSKADER	6
2.1 Gebiedsbescherming.....	6
2.2 Soortenbescherming.....	6
2.3 Zorgplicht.....	6
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING	7
3.1 Situering plangebied	7
3.2 Nestlocaties huismussen.....	7
3.3 Verblijfplaatsen vleermuizen	7
3.4 Te verwachten soorten vleermuizen en functies	8
4. ONDERZOEK	10
4.1 Volledigheid van de inventarisatie.....	10
4.2 Vleermuizen.....	10
4.3 Gebiedsfunctie	12
4.4 Huismussen	14
4.5 Overige soorten.....	17
5. RESULTATEN EN ADVIES	18
5.1 Resultaten	18
5.2 Toetsing Wet natuurbescherming/staat van instandhouding	18
5.3 Aanbevelingen.....	19
6. BRONNEN	21

SAMENVATTING

Opdrachtgever heeft concrete plannen voor herontwikkeling aan de Vlierdense Bosdijk 22. Hiervoor zal de bestaande bebouwing worden gesloopt om daarna een nieuwe woning te realiseren. In opdracht van Arom BV is door Brabant Eco in juni 2022 een ecologische quickscan uitgevoerd. Volgens het rapport met nummer 2022-BE-0357 (d.d. 16 juni 2022) biedt het pand potenties voor nestlocaties van huismussen en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Daarom is er op basis van voornoemde quickscan naar natuurwaarden geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar het voorkomen van huismussen en vleermuizen en de functie van het plangebied voor deze beschermde dieren.

Deze rapportage is een verslaglegging van het gedane onderzoek met de te verwachten effecten en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

Het doel van het aanvullend onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van huismussen en of vleermuizen en zo ja, voor welke soorten (vleermuizen) en met welke functie.

Uitgevoerd onderzoek van juni tot en met september 2022 leidt tot de conclusie dat er waarnemingen zijn gedaan van drie vleermuissoorten, namelijk de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). De genoemde soorten zijn foeragerend en passerend waargenomen. Alle waarnemingen zijn vooral onder de bomen van de Vlierdense Bosdijk en bij de achter in de tuin gelegen vijver.

Bij de te slopen woning en garage zijn geen invliegende, aantikkende, baltsende of anders in de bebouwing geïnteresseerde vleermuizen waargenomen. Het voorkomen van verblijfplaatsen in de genoemde bebouwing is uitgesloten.

Het voorkomen van nestlocaties van huismussen in de te slopen gebouwen in het plangebied is uitgesloten. Ook maakt de planlocatie geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied van huismussen.

Op basis van het uitgevoerd veldonderzoek zullen de voorgenomen ontwikkelingen door gebrek aan verblijflocaties en het ontbreken van een gebruiksfunctie geen invloed hebben op de aldaar in de omgeving voorkomende vleermuizen of huismussen. Er zijn geen effecten te verwachten die van negatieve invloed zijn op de duurzame staat van de waargenomen soorten en hun functioneel leefgebied.

De Wet natuurbescherming wordt niet overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en bijbehorende werkzaamheden.

Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van de plannen is dan ook niet nodig.

Frenk van de Wal
Brabant Eco
Oktober 2022

1.1 Aanleiding

Volgens opdrachtgever R van der Zel zal de bestaande woning en bijbehorende bebouwing gesloopt worden om er daarna een nieuwe woning te bouwen.

Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Wet natuurbescherming. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting uitgevoerd door Brabant Eco (Ecologische Quickscan met projectnummer 2022-BE-0357 d.d.16 juni 2022) blijkt dat in het plangebied mogelijk nestlocaties van huismussen en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Citaat uit het rapport:

"Voor de soorten vleermuizen en huismussen is het voorkomen van nest- en verblijfloccaties in de te slopen villa en garage niet met zekerheid uit te sluiten. Deze zouden zich kunnen bevinden onder de dakpannen, loodslabben, open stootvoegen en in andere openingen.

Daardoor wordt een nader onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen en huismussen geadviseerd."

Huismussen en alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Brabant Eco in opdracht van R van der Zel in en rond het plangebied onderzoek naar verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen uitgevoerd.

De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en de rapportage kan als addendum aan genoemde quickscan worden toegevoegd.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend nader onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van huismussen en/of vleermuizen en zo ja, voor welke soorten (vleermuizen) en met welke functie.

Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Wet natuurbescherming wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit nader onderzoek:

- Maken huismussen gebruik van het plangebied als nest- verblijf- of rustplaats?
- Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige vleermuizen?
- Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een ontheffing aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van huismussen en vleermuizen en het functioneel gebruik.
- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het Kennisdocument huismus 1.0 (bijlage 2)
- Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol bevat de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.
- Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Wet natuurbescherming niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

Bescherming in het kader van de natuurwet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) en het Natuurnetwerk Nederland.

2.2 Soortenbescherming

Het nader onderzoek naar vleermuizen voor het project is uitgevoerd in het kader van hoofdstuk 3 (soortenbescherming) van de Wet natuurbescherming.

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Soortenbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten en nationaal beschermde soorten.

Van de nationaal beschermde soorten kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan (algemeen voorkomende) soorten.

Het beschermingsregime is verschillend voor zowel de internationaal beschermde soorten (vogel- en habitatrichtlijn soorten) als de nationaal beschermde soorten.

2.3 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

3.1 Situering plangebied

De planlocatie is gelegen aan de Vlierdense Bosdijk 22 te Helmond in de gelijknamige gemeente. Het plangebied is westelijk gelegen van het centrum van Helmond. De directe omgeving van het plangebied bestaat voornamelijk uit bebossing.

3.2 Nestlocaties huismussen

Volgens het uitgevoerde flora en fauna onderzoek is het plangebied geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van diverse vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in gebouwen, met name de huismus.

Citaat uit het rapport:

"Er zijn tijdens het veldbezoek twee huismussen gezien op de dakgoot van de garage. Daarom is een nader onderzoek naar huismussen noodzakelijk."

3.3 Verblijfplaatsen vleermuizen

Tijdens het veldbezoek 14 juni 2022, behorende bij de quickscan, kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing niet worden uitgesloten.

Citaat en foto's uit het rapport:

"Tussen de gootbetimmering en de muur en onder de loodslabben of kopgevelpannen van het dak van de woning zijn diverse openingen waargenomen die vleermuizen verblijfplaatsen kunnen bieden."

Mogelijke invliegopeningen voor vleermuizen

Mogelijke invliegopeningen voor vleermuizen

3.4 Te verwachten soorten vleermuizen en functies

Uit het oriënterend veldonderzoek op 14 juni bleek dat op basis van habitatkenmerken de bebouwing mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit openingen tussen de gootbetimmering en de muur en onder de loodslabben of kopgevelpannen van het dak van de woning welke kunnen leiden naar ruimtes in de spouw. Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op de te slopen bebouwing, maar de nadere omgeving is ook meegenomen.

In onderstaande tabel staan de in theorie eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten volgens de gegevens FloraFaunaCheck.nl (zie bijlage 1).

In de tabel staat per soort weergegeven waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft.

TABEL: eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten

Soort	Beschermings-regime	Winter-verblijf	Kraam-verblijf	Zomer-verblijf	Paar-verblijf	Verblijf in gebouwen	Status*
Bardvleermuis (<i>Myotis mystacinus</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	-	X	X	-	Soms	Z
Franjestaart (<i>Myotis nattereri</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	-	X	X	-	Soms	Z
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	X (ook massa- winter- verblijf)	X	X	X	Vooral	A
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	X	X	X	X	Vaak	VA
Kleine dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	X	X	X	X	Vooral	ZZ
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	X	-	X	X	Soms	VA
Laatvlieger (<i>Serotinus</i>)	Wnb - Habitatrichtlijn	X	X	X	X	Vooral	VA

* A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam

Volgens het cursusdictaat 'Vleermuizen en planologie', (Limpens et al 2017), kunnen in dit deel van het land daarnaast ook o.a. franjestaart en de kleine dwergvleermuis voorkomen. Deze soorten zijn ook in de tabel opgenomen.

Aangezien de werkzaamheden uitsluitend invloed hebben op de gebouwen en er geen geschikte bomen aanwezig zijn die als verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen, is er in dit onderzoek nadrukkelijk gelet op typisch gebouw bewonende soorten die voor hun verblijfplaats en foerageergebied niet afhankelijk zijn van bossen: de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis. Er is tijdens de onderzoek rondes ook gelet op eventueel andere voorkomende soorten vleermuizen.

4.1 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de Wet natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

De onderzoekers van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedoeld. Er wordt gewerkt vanuit de expertise van de te onderzoeken soorten opgedaan door ervaring, studie, vrijwilligerswerk en bijscholing onder andere door de opleidingen in natuur, vogels, amfibieën en reptielen en vleermuizen (planologie en analyse van geluiden) en scholing algemeen in ecologie en natuurwetgeving. Brabant Eco voert ecologisch onderzoek uit voor een opgebouwde kring van opdrachtgevers onder ecologische bureaus, overheden, bedrijven en particulieren. De veldbezoeken zijn verricht door medewerkers Tycho Kuijpers (TK), Tijn Moors (TM), Thommy Baaijens (TB), Koen van de Wal (KW) en Frenk van de Wal (FW).

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Introductie vleermuis

Uit oriënterend onderzoek bleek dat op basis van habitatkenmerken de bebouwing mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit open stootvoegen en kieren in dakranden welke kunnen leiden naar ruimtes onder het dak of in de spouw. Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op de te slopen gebouwen, terwijl het verdere plangebied en nadere omgeving ook meegenomen zijn.

4.2.2 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door te zoeken naar jagende, trekkende, en zwermende vleermuizen. En door te zoeken naar paarterritoria en verblijfplaatsen.

De echolocatie die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij de BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten aangeeft. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaansameling en gebiedsgebruik.

Vleermuisonderzoek is behoorlijk complex, doordat de soortgroep gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen kent, met elk hun eigen functie. Een verblijfplaats kan gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Daarom wordt het onderzoek uitgevoerd volgens het landelijk vastgesteld protocol voor vleermuisonderzoek: Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging. Het vleermuisprotocol 2021 is een door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureaus goedgekeurde methodiek. De protocollen hebben tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Wet natuurbescherming. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie. De protocollen zijn opgesteld om het onderzoek voor de Wet natuurbescherming optimaal te laten verlopen. Wanneer de protocollen in essentie zijn gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Onderzoeken die volgens deze protocollen uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

Om de aanwezige vleermuizen zo goed mogelijk in kaart te brengen zijn er op verschillende momenten in het jaar veldwerkrondes uitgevoerd.

4.2.3 Veldonderzoek

Tijdens de onderzoeken is vooral de te slopen bebouwing onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast is de directe omgeving hierin meegenomen. Er is met name gefocust op in- en uitvliegende vleermuizen en daarnaast is gelet op foeragerende, communicerende en zwermende vleermuizen. Ook is er gekeken naar eventueel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen in en nabij het plangebied.

De planlocatie is in totaal voor het nader onderzoek naar vleermuizen 5 keer bezocht (zie onderstaande tabel) door deskundig medewerkers van Brabant Eco.

De voorzomerbezoeken in 2022 zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en eventueel de vlieg- en foerageerroutes. Hiervoor zijn 3 rondes uitgevoerd, waarvan 1 in de ochtend (ronde 2) en 2 avondrondes (ronde 1 en 3).

Tijdens de nazomerrondes lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en daarmee indicaties voor winterverblijven. (ronde 4 en 5).

Ronde	Datum	Ecoloog	Tijd	Functie	Temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
1.	19-06-2022	TM + TK	22:00-00:00	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	14 °C	2 BF NNW	Geen	Bewolkt
2.	20-06-2022	TK + FW	03:30 – 05:20	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	11 °C	2 BF N	Geen	Bewolkt
3.	10-07-2022	TK + TB	22:00 – 00:00	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	17 °C	2 BF NW	Geen	Licht bewolkt
4.	26-08-2022	TK	21:45-23:45	Paarverblijfplaatsen	18 °C	2 BF N	Geen	Geen
5.	16-9-2022	TK	21:00 – 23:00	Paarverblijfplaatsen	11 °C	2 BF ZW	Geen	Helder

De voorzomerbezoeken in juni en juli waren gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing waarbij ook gekeken is naar het functionele gebruik van het plangebied. Tijdens

het eerste uur van de onderzoeken in de avond is er vooral op strategische posities gefocust om uitvliegers waar te nemen. Tijdens het bezoek in de ochtend is er gefocust op zwermdende, aantikkende en invliegende vleermuizen nabij de te slopen bebouwing. In verband met de grootte van het plangebied zijn alle voorzomerbezoeken uitgevoerd door twee medewerkers.

Voor aanvang of aansluitend aan de onderzoeken zijn bij daglicht de woning en de garage doorzocht op sporen van verblijfplaatsen van vleermuizen zoals mestkeutels en vetsporen. Hiervan zijn geen waarnemingen gedaan.

Tijdens het eerste onderzoek zijn er waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuizen (5x), rosse vleermuizen (2x) en laatvliegers (2x). De vleermuizen werden foeragerend en passerend waargenomen aan de Vlierdense Bosdijk en foeragerend in de achtertuin nabij de vijver.

Er zijn geen aantikkende, invliegende of in de bebouwing geïnteresseerde vleermuizen waargenomen tijdens het bezoek in de ochtend. Alle waarnemingen waren voor 4:30 uur en boven de straat of achter in de tuin. Een enkele vleermuis werd passerend nabij de bebouwing waargenomen.

Gedurende het tweede avondonderzoek in juli zijn er twee keer twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, Alle waarnemingen waren aan de Vlierdense Bosdijk en in de voortuin.

Er zijn tijdens de avondrondes in juni en juli geen waarnemingen van uitvliegers uit de te slopen woning of garage gedaan. De waarnemingen waren foeragerend en passerend zonder dat de waargenomen vleermuizen interesse toonden in de bebouwing.

Tijdens de nazomerrondes in augustus en september zijn er waarnemingen van gewone dwergvleermuizen (ongeveer 4 stuks) en een laatvlieger. De gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen bij de poort aan de voorzijde en eenmalig foeragerend aan de achterzijde van het huis. De laatvlieger is foeragerend, ook aan de achterzijde waargenomen. Er zijn tijdens de nazomerbezoeken geen waarnemingen gedaan van zwermdende of baltsende vleermuizen in of rond het plangebied.

4.3 Gebiedsfunctie

4.3.1 Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken in de zomermaanden (juni-juli 2022) zijn er in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Zwermgedrag is niet waargenomen.

Tijdens de paarperiode (augustus-september 2022) zijn er geen baltsende vleermuizen waargenomen in het plangebied of de directe omgeving. De waargenomen foeragerende vleermuizen verblijven vooral boven de Vlierdense Bosdijk, tussen de bomen en achter in de tuin. Geen van de waargenomen vleermuizen had een connectie met de te slopen bebouwing.

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van verblijfplaatsen voor vleermuizen in onderzochte te slopen woning en garage worden uitgesloten.

4.3.2 Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt dat de directe omgeving van het de te slopen gebouwen van geringe betekenis is voor vleermuizen als foerageergebied. De voorgenomen werkzaamheden zullen betrekking hebben op de woning en garage in het voorste deel van het plangebied.

Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren, de ingreep en de in ruime mate aanwezige alternatieve foeragemogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Het plangebied vormt aan de randen foerageergebied van redelijke kwaliteit voor vleermuizen. De achtertuin met bomen, struiken en hagen zal behouden blijven.

Gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied, is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van vleermuissoorten komt niet in het geding.

4.3.3 Vliegroutes

Vleermuizen oriënteren zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen of houtwallen, om zich te verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebieden. Het is niet uitgesloten dat de

bomenlaan aan de Vlierdense Bosdijk of de west- en oostelijke randen van het plangebied fungeren als vaste vlieg- en foerageerroute voor vleermuizen. Deze bomenrijen zullen in de toekomst behouden blijven. Essentiële vliegroutes in het plangebied zijn niet aanwezig.

4.3.4 Paarterritoria

Tijdens de bezoeken in de paarperiode zijn er geen baltsende vleermuizen waargenomen in of nabij het plangebied. De te slopen bebouwing maakt geen onderdeel uit van het territorium van een baltsende vleermuis. Er zijn geen paarverblijven in de te slopen bebouwing aanwezig.

4.3.5 Winterverblijfplaatsen

De gebouwen zijn ongeschikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens de najaarsonderzoeken bevestigt dit.

De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen is voor de gewone dwergvleermuis vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende gewone dwergvleermuizen. Afhankelijk van het type bebouwing zijn deze winterverblijfplaatsen alleen geschikt in milde winters of ook tijdens strenge vorst.

Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn.

4.3.6 Preventieve mitigerende maatregelen

Omdat tijdens de veldbezoeken gewone dwergvleermuizen werden waargenomen rond en in het plangebied is rekening gehouden met mogelijk aanwezige zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in de te slopen bebouwing. Om de in de omgeving aanwezige Gewone dwergvleermuizen te ondersteunen zijn aan de randen van het plangebied preventief acht vleermuiskasten (VK WS 08 van Vivara) aan diverse bomen in het plangebied gehangen.

Deze kasten hangen op enkele meters van de te slopen gebouwen en zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor onder andere de gewone dwergvleermuis. Bij milde winters kan de kast ook als schuilplek dienen.

VK WS 08 Vivara Pro

4.3.7 Samenvatting en conclusies vleermuizen

Tijdens de gehele onderzoeksperiode zijn in en nabij het plangebied drie vleermuissoorten waargenomen: de gewone dwergvleermuis, (*Pipistrellus pipistrellus*), de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

De vleermuizen zijn foeragerend en passerend waargenomen. Er zijn geen in- of uitvliegende, bouncende of baltsende vleermuizen bij de te slopen bebouwing waargenomen.

In onderstaande afbeelding worden de meest relevante waarnemingen van vleermuizen in en nabij het plangebied weergegeven. Passerende of foeragerende gewone dwergvleermuizen worden met gele stippen, rosse vleermuis met rode en de laatvlieger met groene stippen aangegeven. Het plangebied is blauw omlijnd.

Plangebied blauw omlind. Gewone dwergvleermuis in geel, rosse vleermuis in rood, laatvlieger in groen.

Alle volgens de Nationale Databank Flora en Fauna eventueel voorkomende vleermuissoorten kunnen, afhankelijk van de soort, in meer of mindere mate gebouw bewonend zijn. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis zijn tijdens de onderzoeken passerend, foeragerend of baltsend in en rond het plangebied aangetroffen.

De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn typisch gebouw bewonende soorten. De vleermuizen gebruiken ruimten onder daken, in de spouwmuur en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011).

De Rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boom bewonende soort. Zowel solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen, als dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. Doordat de Rosse vleermuis tamelijk luidruchtig is, en de geluiden ook zonder hulpmiddelen vaak goed te horen zijn, zijn de verblijfplaatsen relatief makkelijk te vinden.

Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen tijdens de veldbezoeken. Afwezigheid van deze soorten nabij het plangebied geeft aan dat het plangebied geen functionele betekenis heeft voor deze soorten.

4.4 Huismussen

4.4.1 Introductie huismus

De huismus, met als Latijnse naam *Passer domesticus*, is een zogenaamde half-holenbroeder (vogels die wel beschut willen zitten, maar daarnaast ook uitzicht willen hebben). De nesten komen voor in holtes onder dakpannen of gaten en nissen in gebouwen, bomen en aardwallen. Als dergelijke holtes niet aanwezig zijn nestelt de huismus op beschutte plekjes onder afdakjes, in dichte gevelbegroeiing, heggen en struiken. Dergelijke 'natuurlijke' nesten zijn nog altijd tamelijk voldoende aanwezig, echter door het sterk verminderde gebruik van dakpannen en het ontbreken van gaten en nissen in gebouwen is het aantal broedterritoria in steden en dorpen de laatste jaren sterk achteruitgegaan. Om deze reden wordt steeds meer gebruik gemaakt van vogelvides, speciale dakpannen, houten nestkasten of mussenpotten die worden bevestigd aan woningen, gebouwen, stallen of schuren.

De nestplaats van een huismus is in de regel gebonden aan bebouwing. De huismus broedt in of tegen gebouwen in dorpen en steden, in en bij boerderijen, maneges, kinderboerderijen en andere vormen van bebouwing in het landelijk gebied. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats. Het zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

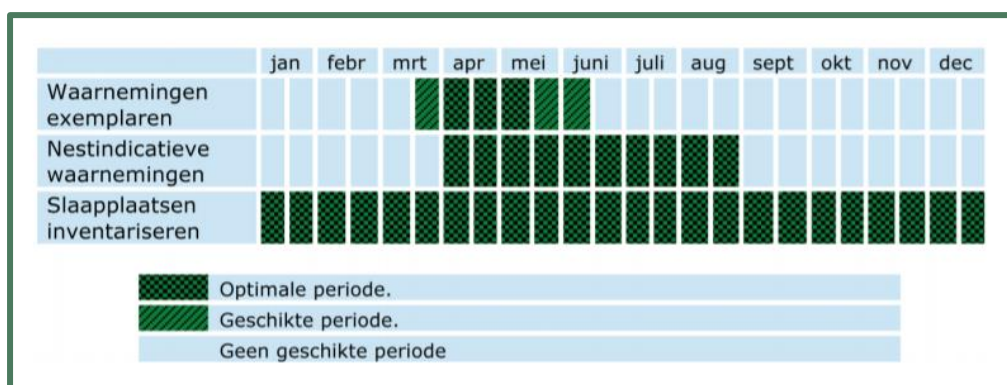
De habitat van een huismus moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassenen en jongen), dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken en klimplanten, coniferen, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater. Ontbreekt een van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is de habitat niet geschikt. Vanaf maart wordt er aan het nest gebouwd. Het nest wordt het hele jaar door gebruikt als slaapplek, waardoor er ook buiten de broedperiode aan het nest wordt gebouwd. De huismus is zeer honkvast, hij blijft het gehele jaar in de buurt van zijn eenmaal gekozen nest. Voorafgaand aan het broeden slapen vrouwtjes al op het nest. Tijdens strenge koude wordt het nest ook in de winter gebruikt voor overnachting. Plekken waar voedsel gezocht worden, moeten, zeker in gebieden waar predatoren aanwezig zijn, in de directe omgeving van schuil- en vluchtmogelijkheden liggen.

4.4.2 Onderzoeksmethode

Vanwege de beperkte actieradius (enkele honderden meters) van Huismus (Baijens et al. 2005) zijn drie essentiële onderdelen van het leefgebied van belang voor de Huismus: nestlocatie, habitat met voedselaanbod en beschutting. Alle voorzieningen dienen dichtbij elkaar te liggen. Bij voorkeur binnen een straal van enkele honderden meters van het plangebied.

Er zijn tijdens het veldbezoek horende bij de quickscan huismussen waargenomen. Deze hebben mogelijk schuil- en foerageergelegenheid in de struiken en hagen in het plangebied. Voor of na de onderzoeken naar vleermuizen zijn er bij daglicht geen huismussen waargenomen.

Inventariseren van huismussen is mogelijk tussen 1 april en 20 juni door zingende dieren te inventariseren met 2 of 4 bezoeken met een tussenliggende periode van 10 dagen minimaal. Ook is het, volgens het soortenprotocol Huismussen van het Netwerk Groene Bureaus mogelijk om tussen half september en 1 maart pannen te lichten.

Inventarisatieperiode huismus. Bron: kennisdocument huismus

Het exacte moment van aanvang van broeden van de huismus is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden en kan in de eerste helft van maart en nog tot en met augustus plaatsvinden. Het is van belang dat ook in beeld wordt gebracht waar welke elementen van de functionele leefomgeving zich bevinden. Hiertoe behoren vooral de plekken waar gefoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Het slapen kan gedurende het jaar op wisselende plekken gebeuren. Ook de plekken waar gedronken of gebaad kan worden of waar een stofbad genomen kan worden, behoren hiertoe. Het vaststellen van de locaties van de slaapplekken kan gedurende het gehele jaar het beste rond zonsopgang of zonsopgang plaats vinden.

4.4.3 Veldonderzoek

Er is tijdens het veldbezoek op 14 juni 2022 een huismus waargenomen op het dak van de te slopen garage. De aanwezige huismussen kunnen schuil- en foerageergelegenheid hebben in de struiken en hagen rondom de bebouwing. Gedurende de onderzoeken naar vleermuizen is vooraf of aansluitend het plangebied geobserveerd op het voorkomen van huismussen. Hiervan zijn geen waarnemingen gedaan. Ook zeggen de bewoner en tuinman geen huismussen te zien.

Gewoonlijk worden nadere onderzoeken naar huismussen uitgevoerd in de periode tussen 1 april en 20 juni mede omdat het niet met zekerheid is uit te sluiten dat met het lichten van pannen geen vleermuizen verstoord worden. Op de planlocatie is onlangs een onderzoek naar vleermuizen met 5 bezoeken afgesloten met de eindconclusie dat het voorkomen van vleermuizen in de bebouwing met zekerheid is uit te sluiten. Hierdoor is besloten om het onderzoek naar huismussen uit te voeren door het lichten van pannen. Hiernaast kan, met behulp van een endoscopische camera de onderkant van het pannendak onderzocht worden op het voorkomen van nesten van huismussen.

Extra inspectie 30 september 2022

Om het voorkomen van huismussen op de planlocatie met zekerheid uit te sluiten is door medewerkers van Brabant Eco waaronder een huismusdeskundige op 30 september na de middag een extra inspectie uitgevoerd op de planlocatie. De weersomstandigheden waren onbewolkt en droog met een matige zuidwestenwind met windkracht 2 en een temperatuur van 17 graden Celsius.

Tijdens de inspectie is het gehele pannendak, zowel aan de achter- en ook aan de voorzijde van de woning en garage, grondig geïnspecteerd op het voorkomen van nesten van huismussen. Dit is uitgevoerd door met een ladder het dak te beklimmen om met name de eerste en waar nodig de tweede rij pannen te verwijderen of te lichten zodat er onder het pannendak geïnspecteerd is op het voorkomen van nestlocaties van huismussen.

Het onderschoten dak was nagenoeg geheel schoon en volledig vrij van nesten van vogels waaronder huismussen. Onder de eerste rij pannen lag vegetatie gewaaid zoals (delen van) bladeren.

Onderstaande afbeeldingen geven een beeld van de dak inspectie.

Tijdens het bezoek zijn er geen huismussen waargenomen in en rond het plangebied. Door het ontbreken van het aanbod van voedsel maar vooral door het rondom met vogelschroot afgesloten daken is het niet voorkomen van huismussen te verklaren. Het pannendak van zowel de garage als ook de woning is rondom voorzien van vogelschroot, daarnaast sluiten de pannen goed aan elkaar aan en zijn er door de manier van bouwen geen over de muren hangende kopgevelpannen. Hierdoor is het voor huismussen onmogelijk is om nestlocaties in de te slopen bebouwing te hebben.

4.4.4 Conclusie huismussen

De waarnemingen geven aan dat in de gebouwen van de planlocatie geen nestlocaties van huismussen aanwezig zijn. Door sloop van de bebouwing is er geen significante afname van functioneel leefgebied van huismussen.

De foerageermogelijkheden en eventuele nestmogelijkheden ter plekke voor de huismus zullen naar verwachting niet afnemen met het slopen van de woning en garage. De vegetatie wordt grotendeels behouden en zal landschappelijk worden ingericht waarna de functionele leefomgeving met schuilmogelijkheden en foerageergebied voor huismussen niet verslechterd.

Het is aannemelijk dat de waargenomen huismus op 14 juni deel uitmaakt van een huismussenpopulatie in de omgeving gezien de zeer geschikte groene directe omgeving.

4.5 Overige soorten

Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op de aanwezigheid van kleine zoogdieren en nestindicatief gedrag van overige gebouw bewonende soorten zoals spreeuw en merel welke mogelijk aanwezig zijn nabij het plangebied. Er zijn hiervan geen nesten waargenomen. Aan de te slopen woning zijn sporen van vermoedelijke een overnachtend winterkoninkje aangetroffen.

5.1 Resultaten

5.1.1 Algemeen

- Het onderzoek vond plaats van juni 2022 tot en met september 2022.
- Het gehele plangebied met daarbij alle structuren waren goed toegankelijk en visueel goed te onderzoeken.
- Het plangebied is zeven keer bezocht om veldonderzoek uit te voeren.
- Er zijn waarnemingen gedaan van algemeen broedende vogels.

5.1.2 Vleermuizen

- Er zijn in en nabij het plangebied drie soorten vleermuizen waargenomen, de gewone dwergvleermuis de laatvlieger en de rosse vleermuis.
- Bij inspectie van het plangebied bij daglicht zijn geen vleermuiskeutels of andere sporen gevonden die duiden op vleermuisverblijfplaatsen.
- Er zijn geen kraam- en zomerverblijfplaatsen aangetroffen in de te slopen gebouwen.
- De omgeving rond het plangebied fungeert als foerageergebied voor maximaal twee of drie dwergvleermuizen. Gelet op dit aantal, de locatie en het ruime aanbod aan vergelijkbaar foerageergebied in de omgeving is het geen essentieel foerageergebied. Een onmisbaar foerageergebied binnen de plangrenzen is niet aan de orde.
- Er zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig in het plangebied. Bestaande lijnvormige groenstructuren waarlangs migratie- of foerageroutes van vleermuizen zouden kunnen liggen worden niet aangetast door de voorgenomen plannen.
- De balts van de gewone dwergvleermuis of andere soorten is september niet gehoord.
- Paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis of andere soorten zijn niet aangetroffen.
- Het zogenaamde najaar zwermgedrag is niet waargenomen
- De geplande ontwikkeling heeft door gebrek aan geschikte verblijfslocaties geen negatieve effecten op lokale populaties vleermuizen. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig.

5.1.3 Huismussen

- Er zijn geen huismussen waargenomen in of nabij de te slopen gebouwen en er zijn in deze gebouwen ook geen nesten aanwezig.
- De te slopen gebouwen of het overige deel van het plangebied zijn geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de huismus. De Wet natuurbescherming wordt niet overtreden door de geplande ontwikkeling. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig.

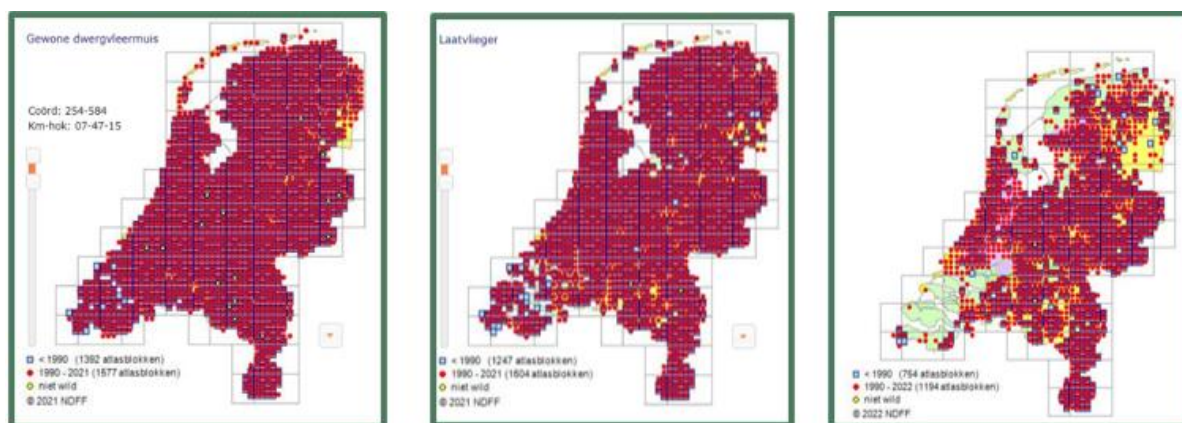
5.2 Toetsing Wet natuurbescherming/staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene soort. Hij kan vrijwel overal in Nederland aangetroffen worden. Ook komt de gewone dwergvleermuis algemeen voor in de omgeving van het plangebied, de gemeente Helmond en elders in de provincie Noord-Brabant.

De Laatvlieger is ook een zeer algemene soort in Nederland en is in het verleden regelmatig waargenomen in de buurt van het plangebied.

De rosse vleermuis is een uitgesproken boombewoner.

Zie de onderstaande afbeelding voor recente verspreidingsinformatie van de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis.

Verspreiding gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis. Bron: verspreidingsatlas.nl

De voorgenomen ontwikkelingen zullen geen invloed hebben op de in het plangebied of directe omgeving voorkomende vleermuizen. Er worden geen verblijfplaatsen aangetast en er worden geen essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied aangetast. Daarmee kan gesteld worden dat de duurzame instandhouding van de aangetroffen vleermuissoorten niet in gevaar zal komen door de geplande ontwikkeling. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van de plannen is daarmee niet nodig.

Er zijn geen zomer-, kraam-, paar-, of winterverblijfplaatsen aangetroffen in het plangebied. Zodoende worden er met de sloop geen verbodsartikelen overtreden van de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsverzoek bij bevoegd gezag niet noodzakelijk.

Ter ondersteuning van de Gewone dwergvleermuizen zijn er 8 vleermuiskasten aan bomen in de randen van het plangebied opgehangen.

Het wordt wel aangeraden om de nieuwbouw natuurinclusief te ontwerpen en uit te voeren. Dit houdt in dat er definitieve verblijfplaatsen en een geschikte leefomgeving voor gebouw bewonende soorten zoals vleermuizen en huismussen worden gerealiseerd in en om de nieuwbouw

Uit nader onderzoek naar huismussen is gebleken dat in de te slopen woning met garage geen vaste nest- of verblijfplaats van huismussen aanwezig zijn. Door de geplande werkzaamheden is er weliswaar sprake van een tijdelijke beperkte verstoring van foerageergebied voor huismussen, maar dit heeft geen wezenlijk effect op de functionaliteit van de leefomgeving als geheel omdat er voldoende alternatieven in de directe omgeving overblijven.

De huismus is een algemene soort in Nederland en komt ook in de regio Helmond algemeen voor. Het is aannemelijk dat de waargenomen huismus op het dak van de garage tijdens het veldbezoek uitgevoerd bij de quickscan deel uit maakt van een huismussenpopulatie in de omgeving gezien de zeer geschikte groene omgeving.

De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op onderzochte diersoorten en hebben derhalve geen overtreding van de Wet natuurbescherming tot gevolg. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor huismussen en marters is niet nodig.

Daarnaast kan de nieuwbouw natuurinclusief ontworpen en uitgevoerd worden. Dit houdt in dat er definitieve verblijfplaatsen en een geschikte leefomgeving voor gebouw bewonende soorten zoals huismussen en vleermuizen worden gerealiseerd in en om de nieuwbouw.

5.3 Aanbevelingen

- Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Er zijn onderhoudsvrije vleermuiskasten in de handel die kunnen worden ingemetseld of die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in of bij nieuwbouw en renovaties toe te passen.

www.checklistgroenbouwen.nl

www.bouwnatuurinclusief.nl

- Kunstmatige verlichting werkt verstorend op zoogdieren en andere fauna. Werk daarom niet tussen zonsondergang en zonsopkomst. Voorkom of beperk daarnaast de toepassing van kunstlicht en de verstrooiing van licht buiten de projectlocatie. Voorkom ook het direct schijnen op wateroppervlakken of groenelementen, zoals bosschages en ruigtes.
- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen er vogels broeden in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli).
- Bij onvoorziene omstandigheden dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

Vooraf

Quickscan Brabant Eco 2022-BE-0357 d.d. 16 juni 2022

Websites

www.wetnatuurbescherming.nl

www.NDFF.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.rijksoverheid.nl

www.brabant.nl

www.vivarapro.nl

www.checklistgroenbouwen.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Netwerk Groene Bureaus
Checklist Vleermuisprotocol
Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011

Bijlagen

Bijlage 1: gegevens FloraFaunaCheck.nl

Bijlage 2: Kennisdocument Huismus 1.0